

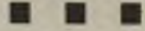
(המשך מעמוד 25)

לפני הקונגרס, כי תהיה הקפאה בהתי נחלויות?

כן. אבל למי איכפת? רק מה שבכתב, זה מה שמחייב. וזה מה שאמרת לסאדאת בכל פעם. הוא אמר — לא, הלשון אינה חשובה (וזה מה ש) קארטר אמר לו. הניסוח איננו חשוב עכשיו, ובתקופת הנשיאות הבאה שלי אני אעשה את זה ואת זה עבר העניין הפלסטיני. על זה הוא חור כל הזמן (קארטר).

ואני אמרתי לסאדאת, שמה שכתוב זה מה שמחייב, ושכאשר זה יכתב ויחתם בגין ידבק בזה ותהיה לו כל הזכות לדבוק בזה, אז, למה לא לשים את זה בכתב, כתנאי, ואת נקודה חיונית. אבל ג'ימי קארטר שיכנע את סאדאת שזה ארקיז להשאיר את זה בחיץ?

הוא יתקן את זה בעת תקופת כהונתו השנייה, אשר לא זכה לה (כך הוא היה אומר לסאדאת).

מת, בדיוק, התפטר?

טוב, ההסכמים נחתמו ביום ראשון. אני התפטרתי בשבת, אחרי ויכוח ממושך עם סאדאת.

באישר סאדאת אמר לך כי הוא הולך לחתום, אז התפטר?

כן, ראיתי כי כל דבר לטובתנו הושמט, החלטה 242 רוסקה, עקרון איסור רכישת שטח או ערב ככוח הזרוע, הושלד הציורה.

מתכוון לעזורי, כולם היו נגד. כולם, לא רק אחד. אבל, כמובן, לא היתה להם גישה לסאדאת.

כמה עזורים היו?

היו חמישה או שישה.

מה בנוגע לאשרף (אשרף עזרבל, שגריר מצריים בארצות-הברית)?

אשרף הוא אדם גמיש מאוד, במובן מסויים. אבל הנקודה היא כי מחשבותי והסתייגויותי אשר לא היו רק שלי, אלא ייצגו את המדיניות ואת הטקטיקה של מייסר-החוזק, שהוא הגוף המוסמך, היו לפני סאדאת בצורה ברורה מאוד ובצורה גלויה מאוד. הייתי רגיל לדבר איתו — אולי בגלל הקשרים הישנים איתו, או בגלל אופיי — בצורה מאוד גלויה. הייתי יכול להרשות לעצמי את זה. ייתכן שהאחרים לא יכלו, אבל אני יכולתי. והייתי שררהחוזק והעברתי לו את כל זה.

ומה היתה התוצאה?

הוא היה מקבל מה שהייתי אומר, ואז היה בא וייצמן ומדבר איתו והוא היה מסכים לווייתור חדש, אחד אחרי השני, וכן הלאה.

היכרת אותו 40 שנה. מה הוא אמר לך כשהודעת לו שאתה עומד להתפטר?

זה היה אחרי ויכוח ארוך. הוא לא היה מאושר, כמובן, עם התפטרותי. היה לי ויכוח ממושך איתו והוא אמר לי — למצריים הרבה בעיות-פנים ואיננו יכולים להמשיך כך הלאה.

אמרתי שאינני מציע כלל לצאת למילחמה חדשה על ישראל. זה מחוץ למחשבה שלי

מארצות-הברית עצמה. מרוע לאו הרי זה לא מחיר, הקשר לעשותנו שלום או לא. אילו נהגו כך, מה היה עתידה של מצריים? היא היתה נופלת. אני מתכוון, לידי הסובייטים. האמריקאים אינם יכולים להרשות לעצמם לזנוח את מצריים.

אז מה עכשיו? עברו חמש שנים מאז ההסכם. הישראליים מספחים, בהדרגה, את הגדה-המערבית והם פלשו ללבנון. אשרף באנדרלמוסיה. העולם הערבי מבולבל. לחלוטין. מצריים חסרת-איונים. יכול להיות גם שישראל תדחוף, בסופו של דבר, את הפלסטינים מהגדה-המערבית לירדן. האם מצריים מובסת?

השלום הוא המובס... הציבות באזור היא המובסת. אינני יודע לכמה זמן. תמיד יהיה תוהו ובוהו, תמיד תהיה מדינה אחת הנלחמת כאן ואחרת המתפרצת שם. לא יהיה שלום, לא תהיה יציבות.

לא ייתכן כי הישראליים, אם ישכנעו את העולם לראות את ירדן כפלסטין, ינצחו. בסופו של דבר, יורשו, בסופו של דבר, להחזיק ביהודה ובשומרון והפלסטינים יהיו בירדן. מצריים תסכים לכך, הלבנונים ישלימו עם ישראל?

לעולם לא. לעולם לא. אני סבור שזה הסוף של הציבות, הסוף של השלום באזור הזה.

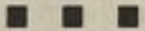
אתה אומר כי הערבים יילחמו בישראל, עכשיו?

האפשרויות רבות מדי ואיש אינו יכול לנבא מה יקרה. אבל הרבה שינויים יתרחשו באיזור, הרבה מישראלים...

מה על מצריים?

מה אנחנו יכולים לעשות עכשיו? מה היא מצריים? מצריים היא עכשיו כמו כל מדינה אחרת. היא איננה מבצעת את המתבקש ממעמדה, היא איננה מממשת מה שהגיאוגרפיה וההיסטוריה מכתבות לה. אין לה מה לומר. הרשה לי לשאול את השאלה בצורה אחרת. אילו היית עכשיו שרהחוזק, אילו היית יותר צעיר ונשאר להיות שגריר, ומובארכ היה עכשיו בא אלך ואומר, שכל העצרת שקיבל במיברקים שלך היו עצות טובות ושאריו המילחמה בלבנון, על מצריים להשיב לעצמה את מזנהותה, ושהיא חייבת למלא את ייעודה. אילו היה ממנה אותך עכשיו שרהחוזק, מה מצריים יכולה לעשות? או, האם הישראליים ניצחו, האם הם הביסו אתכם? לפי ההגדרה, תבוסה היא כאשר אין לך יותר כוח לעמוד.

המצב מאוד מסוכן עכשיו. למצריים קשה מאוד עכשיו, לחזור בה מחזויה-השלום עם ישראל.

זאת האוספיה היחידה שלך?

לא. לא הייתי נרתע מהקפאת היחסים. כאשר ישראל פלשה ללבנון, כתבתי, כי ב-1956 ישראל פלשה למצרים בעת התקופות המשולטת (ברטיניה, צרפת, ישראל). הם היו הפולשים, אשר לא התחשבו בהסכם שביתת-הנשק, אז, למה שלא לומר, כאשר ישראל פלשה ללבנון, כי הסכם קמפדייוויד כשל ומבוססל אני המותקף. למה שהישראלים ניטשו את ההסכם הזה שהיה הערבות לשלום?

זאת אומרת, שבשנה שעברה, אמרת שישראל הפרה את הסכם קמפדייוויד ושהו נגמר?

סאדאת היה תמיד אופטימי. היו לו כל מיני קשיים בחייו, וזה תמיד נגמר טוב בשבילו

כן, זה נגמר, או מחוסל. עלינו למצוא נוסחה שתאפשר לישראל להבין, כי לא תיטרו לה לעשות ככל העולה על רוחה, ללא התנגדות. כיצד אני יכול להיות מלאתיקוה לכהונת הנשיא הבאה של רגז? ראה את הגישה האמריקאית בעת שהישראלים פלשו ללבנון. זה היה מתסכל מאוד לערבים.

האם אתה חושב שהאמריקאים

הסכימו לכך לאחר מעשה, או שנתנו את הסתם לעניין מראש? אני מגיח ששיניהם. זה צירוף של הסכמה ברעיד ומתן הסתם גם יחד. אתה יודע טוב ממני על שרהחוזק הייג.

ועכשיו לבנון תחולק...

כן. לבנון כבר מחולקת, וזאת שוב תהיה נקודה של אייציבות.

כיצד תגיב מצריים אם תפרוץ עוד מילחמה ומאות אלפי פלסטינים מן הגדה-המערבית יידחפו מעבר לגדה לירדן. זה נראה כמתקבל על הדעת במונחים של מדיניות הישראליים, לא כן?

כן. כמובן.

שרהמדינה בוטרס-יעאלי בחור נחמד, בלי אומץ

האם מצריים מוכנה לקבל משהו מעין זה?

אינני יודע כיצד הנשיא והממשלה שלנו יגיבו. אבל זה לא שייך לעניין. מה שכן שייך, זאת תהיה התגובה של המוני המצרים. אינני חושב שהם יהיו מאושרים, ואינני יודע מה יקרה. כל דבר יוכל להתפרץ כאן. יוכל להיות לנו פונדמנטליסטי... אינני יודע. הכל פתוח.

הרשה לי לשאול שאלה, כמו שאמריקאים רבים היו שואלים, בחר שבם, בעיקר, על אינטרסים אמריקאיים לאומיים. האם אתה אומר שבגלל הציורה שבה ניוטה ארצות-הברית את המדיניות הערבית-ישראלית שלה, אנחנו מסתכנים באפשרות שממשלה פונדמנטליסטית, אנטי-אמריקאית, לי אומנות, תעלה לשלטון במצרים, דבר שהיה שם קין לכל בין ארצות-ינו? אני יודע כי מצרים ואיראן הן מדינות מאוד שונות, אבל, בכל זאת, אחרי הרבה שנים של מערבות אמריקאית באיראן, המדינה הזאת הסכה אנטי-אמריקאית והטילה עלינו את האחריות לבעיות שלהם — בכמה מקרים, בצדק, אני סבור. האם אתה אומר שאנחנו מסתכנים במשהו דומה במצריים?

כן. אני אומר כך, אבל קשה מאוד להתנבא. האמריקאים אינם מעריכים את היות כאלה. מספרים לעם האמריקאי כי מצריים היא מדינה המאושרת עם סידורי קמפדייוויד, שאנחנו מעניין סיוע רב למצריים, שלמצריים בעצם לא איכפת מהפלסטינים.

הם אמרו אותו הדבר על השאה של איראן. אבל זה לא אומר שום דבר. לעולם אינך יכול לחזות מה שיעשה מתחת לפני השטח. מה שאתה רואה עכשיו במצריים, זה מה שהממשלה אומרת, מה שמיפלגת השלטון אומרת, וזה הוא זה, בערך.

הקבוצה שרצחה את סאדאת. אמרו לי כי רבים מן המערבים בה היו בעלי חינוך גבוה, צעירים ערבים נכ"דים, שלא היו "מטררפים" או "קיצונים" או "ראדיקלים", שרבים מהם היו לאר מנים מצריים צעירים.

כן, אני חושב כך. אני סבור שאתה יכול לשפוט לפי התגובה לרצח סאדאת. מה היתה התגובה במצריה? התגובה היתה שלילית מאוד לסאדאת. זה ברור מאוד ולא צריך להתעלם מזה. אני זוכר שאמרתי לשגריר (האמריקאי)

סאדאת עם וייצמן בקמפדייוויד מה זה המיליארד הזה שאנחנו מקבלים מארצות-הברית?

זה הוכנס להקדמה... בגין עמר על כך. היה ברור מאוד שזה היה עיקרון חיוני. (זה הוכנס) בניסוח אחר רק בגלל התעקשותם של קארטר ואוסמה (ר"ד אוסמה אל-בנו, מיועצי הבכירים של סאדאת).

אתה יודע, תקופת 24 השעות היתה בליכך מבולבלת. יום לפני החתימה, האם סאדאת לא היה מוכן לעזוב? הוא הזכיר את המסוק שלו...

זה היה יום חמישי, אני חושב. ארקיז יום חמישי. והוא הודיע למישלחת להתכונן לעזובה. ואז קארטר ביקש אותו אישית, להישאר ולנסות שוב. וביום ששי כל זה התחיל לקרות. ואז, בשבת, היה לכם הוויכוח שלכם ואתה הודעת לו כי אתה מתפטר. כיצד רגזישו החברים האחרים במישלחת שלך?

טוב, היה הרכב מזור ממישלחת שלנו. המישלחת היתה מורכבת מחסן אל-תוהמי, שהוא איש משונה מאוד ואשר סאדאת בחר בו. הוא יוצאדיופן וכמובן מסויים כחור מטררף. הוא היה בחייה גרועה. והיה חסן פאמל, שלא היה לו קשר למצב הפוליטי. שלושתנו הסכמנו שאיננו מאושרים כלל עם מה קורה.

העניין הוא שהרגשת את זה כאחריות לומר מה שיש לי בראש, לסאדאת. לבטרוס (ר"ד בוטרס בוטרס-יעאלי, שרהמדינה לענייני חוץ) היו הסתייגויות — אני מתכוון, הוא בחור נחמד, אבל אינני חושב שהיה לו האומץ לבטא את הרגישו-הברית אילו היו לנו יחסים טובים עם

ל.א. נו, טוב. אני סבור, סאדאת היה קשור... מצריים היתה זקוקה לבסוף ולסיוע? מה זה המיליארד הזה שאנחנו מקבלים מארצות-הברית? אילו היו לנו יחסים טובים עם הערבים היתה יכול להיות לנו יותר מהמיליארד הזה. היה יכול להיות לנו המיליארד הזה ויותר

עד כמה היה מישקל לכספים? עד כמה היה בהצמדה של סיוע כלכלי, כשמצרים מקבלת אותו הסכום שהישראלים קיבלו, בשאתם מקבלים תוכנית תיעוש וחקלאות מורחבת. עד כמה זה היה חשוב לסאדאת?

לא, נו, טוב. אני סבור, סאדאת היה קשור... מצריים היתה זקוקה לבסוף ולסיוע? מה זה המיליארד הזה שאנחנו מקבלים מארצות-הברית? אילו היו לנו יחסים טובים עם הערבים היתה יכול להיות לנו יותר מהמיליארד הזה. היה יכול להיות לנו המיליארד הזה ויותר

